

Sergej Ignatov¹

– ekonomika pohybu, rytmus, žonglování propojené s hudbou

Obrázek 1 - Foto - Sergej Ignatov

(foto: <http://www.chebucto.ns.ca/Culture/BluenoseJugglers/ignatov.html>)

Narodil se v roce 1950 v Chemnitzu (Karl-Marx-Stadt v bývalé NDR) v rodině ruského vojáka, jeho dědeček však pracoval u cirkusu. Za dva měsíce se rodina odstěhovala zpět do Moskvy, kde žije Ignatov dodnes.

V roce 1965 je přijat na Moskevskou cirkusovou školu, kde se setkává se svojí učitelkou - akrobatkou Violetou Kiss. Má se stát akrobatem. První rok střídá hodiny akrobacie, gymnastiky, žonglování, chůze po laně, tance a akrobacie na vertikálním laně, brzy se ale přihlásí problémy s kolenem a v intenzivním akrobatickém tréninku nemůže pokračovat. Od druhého roku se proto specializuje na žonglování. Violeta Kiss sama nežongluje, ale zná základy techniky žonglování s kruhy, kužely a míčky od svého bratra – žongléra, se kterým společně vystupovali. Je výbornou pozorovatelkou a dokáže techniku žonglování a biomechaniku těla při žonglování dobře analyzovat. Sergej Ignatov pod vedením Violety Kiss trénuje denně minimálně 8 hodin po tři roky. Jeho osvojování dovednosti má kvalitu sportovního tréninku. Nezná žongléry „západního světa“, neví, jak se žonglování v cizích zemích vyvíjí, a nemá přístup k informacím o technikách žonglování, protože Sovětský svaz je izolovaná země. Se svojí učitelkou hledají vlastní cestu v tréninku a dle vlastních slov se rozhodnou pro taktiku: „*Vyhazovat víc kruhů výš.*“² Po třech letech intenzivního cvičení (když nastoupil do školy, žongloval pouze se čtyřmi míčky) žongluje s devíti kruhy, trénuje žonglování s jedenácti kruhy a osmi velkými míči. Cirkusová škola poskytuje svým žákům i lekce baletu a pantomimy a také hudební skladatele, kteří skládají hudbu k jejich číslům. Ze sportu se stává umění.

Po absolvování cirkusové školy (1969) získává první angažmá u cirkusu a odjíždí s ním na Sibiř, pak do Itálie. Přípravuje se na vystupování v Americe, ale zatím mu to není dovoleno. Později absolvuje tři velká turné v Severní Americe (1977, 1988 a 1991).

V roce 1973 (Berlín) v rámci tréninku poprvé úspěšně **žongluje kaskádu s jedenácti kruhy**, což je světový rekord v počtu žonglovaných předmětů (poslední dva kruhy má k výhodu připravené ve speciálním držáku u pasu). O rok později se tento trik stává součástí jeho vystoupení. Vystupuje

¹ Zpracováno podle vlastního vyprávění S. Ignatova (Mezinárodní žonglérská a divadelní dílna Aleje 2006, ČR), dle rozhovoru na <http://www.jugglingdb.com/compendium/world/jugglers/interviews/sergeiignatov.html> pro časopis Tick Magazin, Vídeň 2001 a <http://www.chebucto.ns.ca/Culture/BluenoseJugglers/ignatov.html>.

² Později hodnotí toto období jako velmi přínosné. Za „železnou oponou“ se rozvíjí jeho osobní styl bez cizích vlivů. Západní kulturní svět jej objevuje až jako zralou žonglérskou osobnost. Je překvapením pro něj a on je překvapen „západem“. Každý má svůj osobitý styl.

také se sérií triků se sedmi kruhy, které jsou seřazeny ve dvouminutové prezentaci. Zahrnuje například poloviční piruetu, poloviční sprchu a také trik se sedmi kruhy nejobtížnější – žonglování v palačinkových výhozech – tzv. „revolving door“. S devíti kruhy dosáhne 135 nepřetržitých výhozů.

Ve stejném období je schopen udržet velice přesný rytmus ve výhozech. Novinářka Galina Marchenko³ si všímá muzikálnosti v jeho žonglování. Sergej Ignatov pro svůj výstup použije hudbu Chopina, čímž začíná nové hledání. Propojení hudby a žonglování určuje směr, kterým se ubírá vývoj jeho uměleckého stylu.

V roce 1984 absolvuje úspěšnou sezónu v Japonsku, kde si pořizuje své pověstné dětské gumové míče o průměru cca 15 cm. Žongluje a vystupuje s nimi dodnes a říká, že podobné nelze nikde sehnat. Celková žonglérská výbava Ignatova se může zdát „západním“ žonglérům „primitivní“. Kruhy jsou z tenkého tvrdého plastu – jejich chytání je poměrně bolestivé, kužely si vyrábí sám z drátu a papíru.

V běžném pracovním dnu žongléra Sergeje Ignatova patří dopoledne metodickému tréninku. První hodinu věnuje jógovým cvikům – pro uvolnění těla a příjemnému vyladění mysli. Další hodinu – rozehrátí a práce s jedním předmětem nebo jen malým počtem pomůcek. Během cvičení se soustředí především na správný postoj těla a končetin. Pečlivě se sleduje, aby se ujistil, že pozice rukou a paží je opravdu správná. Teprve potom začíná pracovat na svém výstupu. Následující dvě a půl hodiny rychle střídá žonglování s kruhy, míčky a kužely tak, aby se žádnou sestavou neunavil. Střídá zapojování různých skupin svalů, takže některé pracují, zatímco jiné nechává odpočívat. Dopoledne relaxuje. Před večerním vystoupením se hodinu rozcvičuje a zkouší. Ignatov se proslavil nejen jako žonglér vyhazující vysoký počet předmětů. Německý spisovatel Karl H. Ziethen, který ho zařadil mezi čtyři největší světové žongléry, ho pro jeho **styl synchronizující žonglování s hudbou** nazval *básníkem mezi žongléry*⁴. Během své kariéry vynalezl mnoho triků, ovlivnil generaci žonglérů – mezi nimi například Anthony Gatto, určitým způsobem vývoj žonglování nasměroval. Jeho životní entusiasmus dobře vystihují jeho vlastní slova: „*Žiji v zemi, kde se pláče, proto musíme dělat vtipy.*“ O podstatě žonglování říká: „*Žonglování není o rukách nebo o fyzice, ale o pozornosti.*“

V rozhovoru pro Tick Magazin (2001) se rozhovoří a psychofyzickém napětí žongléra a žonglování šířeji: „*Při žonglování musíš být koncentrovaný a uvolněný. V životě toto není možné, protože když se koncentruješ, jsi v napětí, a když jsi uvolněný, nemáš kontrolu. A v žonglování to musí být současně. Koncentrace, 100% pozornosti a uvolnění současně. Je to velmi těžké. Nejvyšší úroveň žonglování je dosažena, když žonglér dokáže udělat stejné věci na scéně jako při tréninku. Toto je skutečně vysoká úroveň žonglování. Takto vysokou úroveň jsem měl, když mi bylo 29 let. To byla vysoká kvalita. Někteří žongléři mají vysokou úroveň při nácviku, ale na scéně ukazují nižší.*“ Další otázka se týká jeho jógových cvičení: „*Jóga je uvolnění a protažení současně. A to je důležité - mít protažené tělo. Protože – co je žonglování? Musíš cítit tvoji levou a pravou ruku stejně. A jednou z nejdůležitějších věcí je rytmus těla. Jestliže jedna ruka pracuje o 50% méně než druhá, nikdy neudržíš rytmus. Jestliže dodržíš rytmus, můžeš udělat cokoli. Jsou to: rytmus, vzpřímené tělo, síla tvých svalů a reakce – pravá, levá, rytmus – pravá, levá. Musíš zůstat stát na chodidlech – narovnaný! – a pak: rytmus, rytmus, rytmus. Rytmus musí mít každý žonglér. V životě, při tréninku. A pak dosáhne výsledků. Žongléři – musíte chytit rytmus! Rytmus, to je trénik, uvolnění, odpočinek, pak trénink, uvolnění, odpočinek a pak trénink.*“⁵

³ Převzato z: *Juggler's World Vol. 42, No. 4 (Winter 1990-91), s. 20.*

⁴ Ziethen, Karl Heinz: *Enrico Rastelli. Francis Brunn. Sergei Ignatow. Anthony Gatto. The World Greatest Jugglers.* Berlin 1996, s. 128.

⁵ <http://www.jugglingdb.com/compendium/world/jugglers/interviews/sergeiignatov.html>

Obrázek 2 - Sergej Ignatov na dílně ALEJE 2007 (foto: archiv Divadla KUFR)

V současnosti stále aktivně vystupuje, žonglování vyučuje na seminářích v Evropě i v Americe. Je velkým obdivovatelem výtvarného umění a vlastní malbě se ve volném čase také věnuje. Možná proto se jeho úvahy o umění opírají právě o příklady ze světa výtvarného umění:

K nalezení vlastního místa ve světě umění je třeba usilovně myslet a pracovat. Van Gogh překonal mnoho překážek svého uměleckého prostředí. Neprošel žádným formálním vzděláním v uměleckém oboru, ale učil se skrze zkušenost, sebereflexi, čtení a setkávání s lidmi a přírodou.

Po přečtení Van Goghových dopisů svému bratru Theovi jsem pochopil, jak se rodí opravdové umění. Je to v člověku samém. Ve světě, který je viditelný člověkem. Nejpodivnější věc na umění je plagiátorství. Kopie je nepodstatnou imitací originálu, nezávisle na tom, jak dobrý originál je. Plagiátorství degraduje osobu, která jej vykonává. Plagiátoři okrádají sami sebe. Je vždy nezbytné hledat svou vlastní cestu, jakkoliv obtížná se může zdát.

Buďte všímaví a bdělí. Nezanedbávejte nejmenší detaily, pomohou vám nalézt cestu z mrtvého bodu a dodají vám kreativní impulzy. Jednou za čas se probudíme, ne kvůli ohlušujícím zvukům davů, ale kvůli nejjemnějšímu zavržení dveří či neočekávanému zvuku otočení klíče v zámku.⁶

To, co se snaží Sergej Ignatov předat na svých seminářích, je především **dokonalá žonglérská technika vycházející z biomechaniky těla**. Je možné ji popsat jako **nejekonomičtější, nejpřímější a nejefektivnější pohyb rukou** k výhozu a chytu žonglovaného předmětu, který umožní žonglérovi nejpřesnější hody pro dosažení vysokého počtu vyhazovaných předmětů. Přitom zdůrazňuje **aktivní zapojení celého těla** ve správném - uvolněném postoji, připraveném korigovat sebemenší odchylku ve výhozu přemístěním těla do místa, které umožní opět správné chycení v ideální pozici rukou. Veškerý **pohyb rukou probíhá v přesném rytmu**. Až na základě perfektně zvládnuté techniky je možné postavit choreografii žonglérského čísla např. na klasickou hudbu, tak jak to dělá Sergej Ignatov.

Za výstup, pro nějž mu byli inspirací slavní malíři a klasická hudba, byl Sergej Ignatov oceněn cenou „Silver Clown“ na Cirkusovém festivalu v Monte Carlo v roce 1983. V roce 1995 mu byla předána cena „Pista Di Platino“ na Gran Premio del Circo v Itálii.

Zdroj: Adéla Kratochvílová: Žonglování jako součást pedagogické intervence a prostředek uměleckého vyjádření. Disertační práce. JAMU, Brno 2010.

⁶ <http://www.chebucto.ns.ca/Culture/BluenoseJugglers/important.html>, z angličtiny přeložila Mgr. Dagmar Trávníková, PhD.